

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“МІЖНАРОДНЕ
СПІВРОБІТНИЦТВО В БОРОТБІ
ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ”

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”,
спеціальність 8.03040101 “Правознавство”)

**для студентів факультету підготовки юристів
для МЗС України**

*Затверджено вченою радою університету
(протокол № 10 від 05.06.2012 р.)*

Харків
2014

Програма навчальної дисципліни “Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю” (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”, спеціальність 8.03040101 “Правознавство”) для студентів факультету підготовки юристів для МЗС України / уклад. О. В. Сенаторова. – Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2014. – 10 с.

У к л а д а ч   О. В. Сенаторова

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 2 від 18.02.2014 р.)*

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни “Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю” є надання студентам комплексного уявлення про становлення і розвиток міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю, ознайомлення їх з основними положеннями міжнародно-правових договорів, звичаями та рішеннями міжнародних судових установ у цій сфері регулювання, доктринами провідних вчених-міжнародників, засадами діяльності міжнародних кримінальних судів, принципами юрисдикції та правової допомоги у кримінальних справах, а також сучасними тенденціями у цій галузі.

Предметом навчальної дисципліни є система міжнародно-правових норм і принципів, що регулюють співробітництво держав у трьох напрямках: боротьби з міжнародними злочинами, боротьби з транснаціональними злочинами та правової допомоги у кримінальних справах.

Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю займає важливе місце в процесі навчання і професійної підготовки спеціалістів-правознавців. Курс пов’язаний з різними навчальними дисциплінами, зокрема, “Міжнародне право”, “Міжнародне гуманітарне право”.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

– **знати** положення основних правових документів та доктринальних джерел у сфері співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю;

– **вміти** логічно висловлювати і обґрунтовувати свою точку зору із проблематики міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю, вільно оперувати юридичними поняттями і термінологією, застосовувати нормативні акти в різних практичних ситуаціях, самостійно опановувати новації цієї сфери відносин та використовувати їх для підвищення рівня професійних навичок.

З М І С Т

1. Становлення та розвиток міжнародно-правового співробітництва в боротьбі зі злочинністю

Історія розвитку міжнародно-правового співробітництва в боротьбі зі злочинністю.

Поняття міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю: предмет регулювання, джерела права, основні принципи.

Поняття юрисдикції у доктрині міжнародного права. Юрисдикція держави: поняття і види. Принципи кримінальної юрисдикції держав: територіальний, персональний (громадянства), захисту (реальний), універсальний.

Форми реалізації співробітництва в боротьбі зі злочинністю: конвенційна та інституціональна. Уніфікація національного кримінального права і процесу на основі міжнародно-правових актів.

Взаємодія норм щодо міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю з нормами права міжнародної відповідальності, права прав людини, міжнародного гуманітарного права.

2. Міжнародне кримінальне право і міжнародна кримінальна юстиція

Міжнародне кримінальне право: поняття, предмет регулювання, джерела, принципи.

Міжнародні злочини: поняття, правове регулювання. Геноцид. Злочини проти людяності. Воєнні злочини в контексті міжнародного гуманітарного права. Агресія: проблеми визначення. Роль Ради Безпеки ООН. Кампальська конференція.

Міжнародні кримінальні трибунали *ad hoc* (Нюрнберзький і Токійський, Югославський і Руандійський): правова основа утворення, судоустрій, юрисдикція, процедура провадження.

Міжнародний кримінальний суд: особливості правового статусу, судоустрій, юрисдикція, процедура провадження. Перші справи.

3. Міжнародне співробітництво в боротьбі з транснаціональними злочинами

Поняття, правове регулювання та механізми міжнародного співробітництва в боротьбі з транснаціональними злочинами.

Поняття транснаціональних злочинів. Види транснаціональних злочинів.

Піратство. Розповсюдження наркоманії та незаконна торгівля наркотиками. Торгівля людьми. Захоплення літаків та інші незаконні дії проти безпеки цивільної авіації. Тероризм: поняття, види, правове регулювання боротьби з ним. Транснаціональна організована злочинність. Легалізація доходів, отриманих злочинних шляхом (“відмивання грошей”). Корупційна злочинність. Злочини, пов’язані з використанням комп’ютерної мережі.

4. Міжнародне співробітництво з питань правової допомоги у кримінальних справах

Визначення, правова регламентація і принципи правової допомоги у кримінальних справах. Органи держави, компетентні здійснювати діяльність із надання правової допомоги.

Види правової допомоги у кримінальних справах. Підстави для відмови в наданні правової допомоги у кримінальних справах.

Екстрадиція: поняття, правове регулювання, підстави для відмови.

Українське законодавство про правову допомогу в кримінальних справах.

5. Універсальні та регіональні механізми боротьби зі злочинністю

Боротьба зі злочинністю в рамках ООН. Конгреси ООН із попередження злочинності та кримінального правосуддя. Система спеціалізованих органів ООН у сфері боротьби зі злочинністю.

Співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю в рамках Ради Європи. Боротьба з корупцією в рамках ГРЕКО.

Співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю в рамках СНД.

Інтерпол: історія утворення, структура, функції. Національні центральні бюро Інтерполу: статус, призначення.

Європол: правове регулювання, структура, функції.

Україна у міжнародно-правовому співробітництві держав у боротьбі зі злочинністю.

6. Міжнародні стандарти у сфері кримінального правосуддя і виконання кримінальних покарань

Міжнародні стандарти поводження із засудженими та ув'язненими. Заборона катувань та інших жорстоких видів поводження і покарання. Загальноприйняті стандарти. Стандарти, що застосовуються до різних категорій ув'язнених.

Міжнародні стандарти поведінки посадових осіб і персоналу установ виконання покарань. Принципи застосування сили і вогнепальної зброї. Принципи медичної етики.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Підручники, навчальні посібники, тексти лекцій

Верле Г. Принципы международного уголовного права: учеб. / Г. Верле. – Одесса: Феникс; М.: Транслит, 2011. – 910 с.

Волженкина В. М. Оказание правовой помощи по уголовным делам в сфере международного сотрудничества / В. М. Волженкина. – М., 2003.

Иногамова-Хегай Л. В. Международное уголовное право / Л. В. Иногамова-Хегай. – СПб., 2003.

Лукашук И. И. Международное уголовное право: учеб. / И. И. Лукашук, А. В. Наумов. – М.: Спарк, 1999. – 287 с.

Международное уголовное право: учеб. пособие / под общ. ред. В. Н. Кудрявцева. – М.: Наука, 1999. – 264 с.

Cassese A. International Criminal Law / A. Cassese. – Oxford University Press, 2003. – 528 p.

Cryer R. An Introduction to International Criminal Law and Procedure / R. Cryer, H. Friman, D. Robinson, E. Wilmshurst. – Cambridge University Press, 2007. – 522 p.

Schabas W.A. An Introduction to the International Criminal Court / W.A. Schabas. – Cambridge University Press, 2001. – 406 p.

Монографії

Блищенко И. П. Международный уголовный суд / И. П. Блищенко, И. В. Фисенко. – М.: Закон и право: Юнити, 1994. – 239 с.

Дайцман И. Интерпол: всемирная система борьбы с преступностью / И. Дайцман. – М., 2003.

Карпец И. И. Преступления международного характера / И. И. Карпец. – М.: Юрид. лит., 1979. – 261 с.

Кибальник А. Г. Современное международное уголовное право: понятие, задачи и принципы / А. Г. Кибальник; под науч. ред. А. В. Наумова. – СПб., 2003.

Костенко Н. И. Международное уголовное право: современные теоретические проблемы / Н. И. Костенко. – М.: Юрлитинформ, 2004. – 448 с.

Лукашук И. И. Выдача обвиняемых и осужденных в международном уголовном праве / И. И. Лукашук, А. В. Наумов. – М.: Рос. юрид. изд. дом, 1998. – 160 с.

Панов В. П. Международное уголовное право / В. П. Панов. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 320 с.

Статті

Буроменський М. В. Деякі судження про поняття міжнародного кримінального права / М. В. Буроменський // Вісн. Акад. прав. наук України: зб. наук. пр. – 2003. – № 2, 3 (33, 34). – Х.: Право, 2003. – 839 с.

Буроменський М. Деякі особливості застосування в Україні міжнародних договорів про боротьбу з організованою злочинністю / М. Буроменський // Вісн. АПрН України. – 1999. – № 2. – С. 50-57.

Иногамова-Хегай П. Понятие преступления и субъекта преступления по МУП / П. Иногамова-Хегай // Уголовное право. – 2004. – № 1. – С. 23-25.

Касинюк О. В. Проблемні аспекти юрисдикції Міжнародного кримінального суду / О. В. Касинюк // Право України. – 2005. – № 3. – С. 144-147.

Касынюк О. В. Новое в выдаче и передаче обвиняемых (осужденных) по современному международному праву / О. В. Касынюк // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2002. – Вип. 56. – С. 188-196.

Милинчук В. В. Новые тенденции международного сотрудничества в сфере уголовного процесса: концепция международного транснационального правосудия / В. В. Милинчук // Государство и право. – 2004. – № 1. – С. 87-97.

Український часопис міжнародного права. Спеціальний випуск: “Міжнародний кримінальний суд”. – 2003. – № 4. – 114 с.

Збірники нормативно-правових актів

Міжнародне право в документах: навч. посіб. / уклад. М. В. Буроменський. – Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 376 с.

Нюрнберзький процес: в 3-х т. – М., 1965-1966.

Україна у міжнародно-правових відносинах: кн. 1. Боротьба зі злочинністю та взаємна правова допомога: зб. документів. – К.: Юрінком, 1996. – 1184 с.

Навчальне видання

Електронне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“МІЖНАРОДНЕ
СПІВРОБІТНИЦТВО В БОРОТБІ
ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ”

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”,
спеціальність 8.03040101 “Правознавство”)

для студентів факультету підготовки юристів
для МЗС України

У к л а д а ч   СЕНАТОРОВА Оксана Василівна

Відповідальний за випуск *М. В. Буроменський*